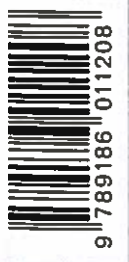

80 kr

N° 494

HOME SWEET HOME

Möblerade berättelser

14 Home Sweet Home.
Förord av Mårten Castenfors.

24 Lattefunkis? Nej, tack!
Svenskarna har fastnat i en stil
som är nästan 100 år gammal,
påstår Per Svensson.

17 Hitta hem.
Annica Kvint, Cilla Ramnek
och Karin Södergren.

30 Work in Progress.

20 Historiens bästa
inredningstips.
Allt går att återanvända.
Inte minst inredningsfilosofier.

42 Tidsspegel.
Tiden påverkar tinget! Fått
med Annica Kvint på en guddad
tur genom designhistorien.

70 Undret som kom av sig.
På 1990-talet var svensk design
bland det hippaste västvärlden
kunde tänka sig. Bo Madestrand
utredde varför.

74 Rum för fantasi.
Litteraturens rum är ofta de
bästa, tycker Annina Rabe.

80 Hemma hos Einar Hylander.
Einar Hylanders allkonstverk
på Narvavägen i Stockholm
fyller Petter Eklund med såväl
beundran som vemod.

88 Work in Progress.

102 Tillbaka till framtiden.
40 kvadrat i New York eller
ett stort hus i Västerbotten?
Framtiden rymmer diametralt
olika drömmar, konstaterar
Annica Kvint.

107 Vem är vem?
Från Alvar Aalto till Elsie de
Wolfe: 28 personer som satt
spår i designhistorien.

117 Translations.

Tillbaka

till

framtiden

1. Kjellander + Sjoberg ritar bostäder på Årstadfältet i Stockholm. 2. Bloggaren "Underbara Clara" bor i en stort hus i en liten by. 3. Stadsoodling i Stockholm. 4. Hemma hos Clara. 5. Life Edited i New York. 6. Terrassodling, Access Annedal. 7. Trädgård på spåret", Skenstul.

"Litet är vackert" kan mycket väl bli ett slagord för framtidens boende, hävdar Annica Kvint. Åtminstone för dem som vill bo i storstaden.

"The next big thing is no-thing!"

Kanadensaren Graham Hill bor i en åtta på 40 kvadrat i New York City. Eller, rättare sagt, en etta med lika många funktioner som en åtta: Lägenheten består av idel flyttbara väggar, utvikbara möbler, bord med iläggsskivor och stapelbara stolar. Till och med lägenhetens minimala toalett har dubbla funktioner: fäller man ned en skiva över toalettstolen så fungerar den som en sittplats och förvandlar det hela till ett tyst rum där man kan vara för sig själv en stund.

Så här kommer allt fler att bo i framtiden, menar Graham Hill, som grundade sajten treehugger.com 2004 med målet att göra hållbarhetstänkande till något vardagligt, och som byggt sin experimentlägenhet som en del i en ny affärsidé.

"Jag tror inte det behövs så mycket för att man ska vara lycklig", säger han. "Ofta kräver lycka snarare att man skalar av än att man köper mer. Många människor skulle nog kunna tänka sig att dra ned på ägodelar, yta, skulder och aktiviteter. De har insett att de där sakerna de trodde skulle göra dem lyckliga i själva verket bara stressar dem."

LifeEdited, som Graham Hill kallar sitt bostadsprojekt, är ett i en lång rad "less is more"-koncept: med mindre yta, färre prylar och mer flexibilitet ska vi känna oss friare. Idén i sig är knappast ny: Redan 1924 ritade till exempel den holländske arkitekten Gerrit Rietveld Villa Rietveld Schröder i Utrecht, med flyttbara skjutväggar, enstaka möbler och maximal flexibilitet. Och man kan ju fundera kring varför ett nästan 100 år gammalt koncept fortfarande inte slagit igenom på bred front. Det finns nog en enkel anledning till det: De flesta människor vill inte hålla på att "bygga om" sina hem hela tiden. De vill ha det bekvämt.

Alldeles oavsett vad man tycker om Graham Hills boende (se själv film från lägenheten på <http://www.treehugger.com/interior-design/touring-graham-hills-lifeedited-apartment.html>) så är det ett faktum att allt fler kommer att bo mindre i framtiden. Åtminstone de som vill bo i storstäder. Vi blir fler och fler på jorden: 2011 var vi sju miljarder, 2024 kommer vi att vara en miljard fler. Och redan 2008 passerade vi en milstolpe: då bodde, för första gången i mänsklighetens historia, fler människor i städer än på landsbygden.

Inflyttningen till städerna är ett viktigt skäl till att många kommer att bo mindre. Men det finns fler skäl. Energikostnader, till exempel. I takt med att oljan blir mer och mer sällsynt och därmed dyrare och dyrare, ökar både kostnader för uppvärmning av husen och för transporter. Vilket i sin tur får många att påstå att stadsodling är en viktig del av framtiden.

I städer som Tokyo har man redan infört begreppet "microlägenheter". Man bygger hus på tomter av samma storlek som en parkeringsruta, låter generösa fönster ge intryck av yta och trappsteg dubblera som soffa. Dags att damma av begreppet compact living, alltså. Och varför inte inredningsidéer från 1930-talet: små, flyttbara bord,

utfällbara sängar bakom draperier eller sängar med lösa ryggkuddar som dagtid fungerar som soffor?

Karin Bradley, doktor i samhällsplanering och forskare vid Kungliga Tekniska högskolan, tror att framtiden kommer att rymma mycket mer genomgripande förändringar än så. Bradley, som forskat om utopiskt tänkande och alternativa samhällen, tecknar en bild av en framtid med små, lokala ekonomier, många olika typer av familjer och sätt att bo och nya förhållningssätt till lönearbete, socialt arbete, fritid och umgänge.

Hon berättar om "Transition Towns", omställningsrörelsen som startade i England och nu har spritt sig till ett hundratal länder, inklusive Sverige. Rörelsens mål är att stärka den lokala ekonomin, med ekologisk matproduktion och ökad konsumtion av lokala varor och tjänster. Totnes i sydvästra England tillhör de städer som har kommit längst. Där har man infört den egna valutan "Totnes pound" samt ett lokalt, digitalt matdistributionssystem. Man gör även satsningar på förnybar energi. I staden finns också en sorts kolonilotter i privata trädgårdar, där man sammanför odlingsintresserade med tomtägare som inte har lust att odla själva. Allt för att bygga på den sociala delaktigheten och den ekologiska och ekonomiska hållbarheten.

Karin Bradley ser också en växande gör-det-självkultur som tar sig uttryck i allt från stadsodling till bytescirklar, klädoteck, folkök, nya former av kollektivboenden, bostadsbyten och digitala allmänningar som Wikipedia. Ibland kallas den för kollaborativ konsumtion, denna "allt mitt är ditt"-kultur där man, ofta med hjälp av internet, delar, lånar ut, byter, hyr eller ger bort som ett sätt att minska den totala konsumtionen. Sociala medier används för att skala bort mellanhänder, bytestransaktionerna sker "peer-to-peer" (jämlike till jämlike).

"Varför ska jag ha en motorsåg de 360 dagar om året då jag inte använder den?" argumenterar Karin Bradley. "Jag tror att många skulle tycka att det var skönt både att slippa ta hand om alla grejor de har och att slippa kostnaderna för dem."

Att dela på de resurser som finns tillgängliga är sådant som åtminstone gamla människor i Sverige känner igen från andra tider. Framtiden lånar drag från både det gamla bondesamhället och från folkhemssverige, som Karin Bradley skisserar den. Men hur mycket av det som Bradley förutspår finns med när svenska arkitekter ritat bostäder idag?

Stefan Sjöberg är en av delägarna till arkitektkontoret Kjellander + Sjöberg. Kontoret är ett av dem som ritat bostäder till nya Stockholmsområden som Annedal, Norra Djurgårdsstaden och Årstafältet. När Annedal invigdes hösten 2012 hade Kjellander + Sjöberg i två av visningslägenheterna gjort en utställning helt i linje med Karin Bradleys tankar. "Dela!" var huvudbudskapet i utställningen *Access Annedal*, som lät ana att framtidens lägenhetsinnehavare kommer att ha betydligt mer kontakt med varandra än dagens.

9

10

11

12

13

14

Tillbaka till framtiden

15

”Varför inte starta ett leksaksbibliotek i varje hus?” föreslog arkitekterna. ”Man kan ju ändå inte leka med mer än en leksak i taget?” Och varför inte byta möbler, kläder och konst med grannarna? Kjellander + Sjöberg föreslog också att man skulle nutidsanpassa den svenska trettio-talsidén om gemensam tvättstuga genom att inrätta en tvättservice där man kunde välja om man ville tvätta själv, få hjälp med tvätten eller bara ta en fika. I utställningslägenheternas fönsterkarmar hade man planterat frön i små, hemtillverkade krukor av hoprullat tidningspapper. På de generösa, takförsedda balkongerna odlades det grönsaker.

”Att bo inbegriper ju så mycket mer än husen. Det handlar om livsstil, och det var vad vi ville visa med utställningen”, säger Stefan Sjöberg.

Ytsnåla planlösningar blir hårdvaluta i framtiden, tror Stefan Sjöberg, och det har att göra med att lägenhetsstorlekarna minskar. En trerummare som för några år sedan kunde vara 84 kvadratmeter är nu 70. Koncept och livsstil har fått konkurrens av hållbarhet och funktion.

Stefan Sjöberg tror på planlösningar med kvadratis-ka, generella rum som går att använda på många olika sätt. De öppna planlösningarna med integrerat kök/vardagsrum är enligt honom på väg bort. Han tror på mer praktiska, bättre definierade, öppna lösningar med till exempel halvöppna arbetskök som vetter mot en matplats.

Själv skulle han gärna fokusera på att bygga billiga lägenheter med gedigna stommar och turkiskt bad på gården – det skulle vara ett mycket bra sätt att slippa

fuktproblem. Men både han och de byggare som hans kontor jobbar med frågar sig hur många som är öppna för att bo så. Sjöbergs erfarenhet säger att de flesta köper standardbostäder.

Är det alltså en liten, energisnål bostad med odlingsbalkong de flesta av oss kommer att välja i framtiden?

Nja. Det finns naturligtvis alternativa scenarion.

Den unga bloggaren, skribenten och fotografen Clara Lidström står för ett av dem. Hon bor i ett stort hus i en liten by i Västerbotten och försörjer hela sin familj på att blogga och skriva böcker om sitt vintageinredda hus, sina secondhandkläder, sitt odlade och matlagande. Clara Lidströms blogg ”Underbara Clara” har 1,3 miljoner besök i månaden och tillhör därmed Sveriges största. Som en del av både dåtid och framtid skriver hon också om ekologiskt tänkande, närproducerade råvaror, hur man kan kemikaliebanta sitt hem och hur man bäst använder sig av gamla husmorsknepp. Tillbaka till framtiden, alltså.